

Joonatan Laine

POPULISTISIA ÖYHÖTTÄJIÄ VAI ”TULEVAISUUDEN AINOA MAHDOLLINEN TIE”?

Analyysi perussuomalaisten koetun todellisuuden populismin
ilmenemisestä

Johtamisen ja talouden tiedekunta (MAB)

Kandidaatintutkielma

toukokuu 2020

TIIVISTELMÄ

Joonatan Laine: POPULISTISIA ÖYHÖTTÄJIÄ VAI ”TULEVAISUUDEN AINOA MAHDOLLINEN TIE”?

Analyysi perussuomalaisten koetun todellisuuden populismin ilmenemisestä

Kandidaatintutkielma

Tampereen yliopisto

Politiikan tutkimus

toukokuu 2020

Tutkimus käsittelee perussuomalaisten maahanmuuttopoliittisen ohjelman ja vaihtoehtobudjetin analyysia. Analyysin viitekehyksenä toimii populismin käsite monine määritelmineen. Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää, millaisia populismin piirteitä perussuomalaisten vuoden 2019 maahanmuuttopoliittisesta ohjelmasta ja perussuomalaisten vuoden 2020 vaihtoehtobudjetista löytyy. Tutkimuksessa tärkeäksi muodostui populistisen tyylin käsite. Poliittinen tyyli, jonka alaluokka populistinen tyyli on, tarkoittaa tapaa tehdä politiikkaa, puhua ja olla.

Tutkielmassa käytetään Causal Layered Analysis –metodia, jolla todellisuus jaetaan neljään tasoon: litaniaan, systeemiin, maailmankuvaan ja myyttiin. Näillä tasoilla käsitellään erilaisia todellisuuden ymmärtämisen tasoja. Kyseinen metodi auttaa tutkijaa havainnoimaan erilaisia tapoja ymmärtää niitä syviä taustaolettamuksia, joita aineistosta voidaan tulkita.

Tutkielmassa esitellään perussuomalaisten historia ja juuret, sekä populismin historiaa. Analyysi on jaettu Causal Layered Analysis –metodin olettamaan neljään horisontaaliseen tasoon. Tasoilla analyysi syvenee edetessään. Analyysissa aineistoa verrataan aiempaan kirjallisuuteen populismin piirteistä.

Kyseinen tutkimus on merkittävä, koska kaikenlainen toiseuttaminen vähentää aitoa dialogia politiikassa. Dialogin puute johtaa kahtiajakoon ja eri toimijoiden huomiotta jättämiseen. Voidaan sanoa, että populistit on myös haukkumasana, eikä vain teoreettinen käsite. Siksi on tärkeää analysoida populistisena pidetyn puolueen virallisia asiakirjoja ja verrata sitä populismia koskevaan kirjallisuuteen. Tutkimus valottaa perussuomalaisten populismin laatua.

Aineistosta voidaan tulkita populismin piirteitä, erityisesti tyyllisiä sellaisia. Kuitenkin monet perussuomalaisten argumentit ovat normaaliin poliittiseen tyyliin sopivia, eivätkä erotu populistisuudellaan. Poliittiset toimijat ovat usein hieman populistisia, mutta populismin määrän tasossa voi olla suuriakin eroja. Todisteina tuloksista on perusteltu tulkinta ja analyysi. Tutkielma antaa lukijalle tietoja, joilla lukija kykenee itse tulkitsemaan ilmiötä ehkä hieman syvemmin. Dialogin ensimmäinen vaihe on yrittää ymmärtää toista osapuolta.

Avainsanat: perussuomalaiset, populismi, maahanmuutto, Suomen poliittinen järjestelmä, causal layered analysis

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla.

Sisällys

1.	Johdanto	1
2.	Populismmin monet määritelmät	3
2.1.	Populistinen tyyli.....	5
2.2.	Populismi ideologiana.....	7
3.	Perussuomalaiset.....	8
3.1.	Aineisto	10
4.	Menetelmä.....	12
5.	Analyysi	15
5.1.	Litania	15
5.2.	Systeemi.....	18
5.3.	Maailmankuva	20
5.4.	Myytti: paluu vanhaan, todellisuudessa fiktiiviseen aikaan	22
6.	Johtopäätökset.....	25
	LÄHTEET	26

1. Johdanto

Tutkin kirjoitelmassani miten perussuomalaisten puoluekokouksen hyväksymistä dokumenteista välittyy populismi ja millainen heidän koettu todellisuutensa on. Aluksi määrittelen populismia eri teorioiden kautta. Voidaan argumentoida, että kaikki politiikka on jossain määrin populistista, mutta populismin määrä vaihtelee. Populistisissa liikkeissä populismia on vain enemmän kuin muuta sisältöä. Tietty antagonismi muita toimijoita kohtaan on populistille melko tyypillistä, he näkevät itsensä *status quon* haastajina. Tutkimuskysymykseni on, millaisia populismin piirteitä perussuomalaisten vuoden 2019 maahanmuuttopoliittisesta ohjelmasta ja perussuomalaisten vuoden 2020 vaihtoehtobudjetista löytyy. Analysoin perussuomalaisten poliittisia ohjelmia monitasoisen analyysin (CLA) pohjalta. Tarkoitukseni on metodin avulla eritellä eri todellisuuden tasoja ja analysoida näitä populistisen kirjallisuuden valossa.

Populismia on eri yhteyksissä ja erilaisina aikoina määritelty tilanteeseen kulloinkin sopivasti. Tällöin on vaarana, että termi ei kuvaile enää yhtenäistä kokonaisuutta. Kuitenkin vuosien varrella populismia on pyritty määrittelemään täsmällisemmin ja yhtenäisemmin. Populismi näyttää nimensä puolesta olevan ideologia, kuten nationalismi, feminismi tai sosialismi, mutta tutkimuskirjallisuus on asiasta monimielinen. Ideologian lisäksi populismi nähdään muun muassa poliittisena tyylinä, identiteetin luojana, poliittisen itsemäärittelyn työkaluna ja poliittisena liikkeenä. Usein populismia käytetään haukkumasanana poliittisia vihollisia, yleensä nationalistisia puolueita kohtaan. Nationalismi on aate, joka korostaa kansojen ja kansakuntien merkitystä kulttuurissa ja politiikassa (Stanford Encyclopedia of Philosophy, 2001).

Populistisiksi kutsutut puolueet ovat 2000-luvulla vallanneet eurooppalaista puoluekenttää. Tutkimuksessani tutkin niin sanottua länsimaalaista populismia. Populistisia liikkeitä on ollut paljon myös Etelä-Amerikassa, Afrikassa ja Aasiassa, mutta useimmiten maiden hallinnollinen rakenne on kovin erilainen ja politiikan agendalla on erilaisia asioita kuin länsimaissa.

Emilia Palonen ja Tuija Saresma (2017) toimittivat teoksen ”Jätkät&Jyttyt – Perussuomalaiset ja populismin retoriikka”, kirjan, jonka nimi rinnastaa perussuomalaiset populisteihin. Perussuomalaiset on niin tutkimuskirjallisuudessa kuin julkisessa keskustelussakin usein nähty populistisena puolueena (Cazes, 2019). Kun toimija leimataan populistiksi, yritetään siltä viedä uskottavuus. Haluankin itse

tarkastella, miksi perussuomalaisista puhutaan populistisina ja miten se välittyy puolueen virallisista asiakirjoista. Pyrin luomaan ymmärrystä tästä ”suomalaisesta populismista”, jotta voin politiikan asiantuntijana ymmärtää ilmiötä syvemmin.

Suomalaisen puoluekentän murros ja uusi suuri toimija puoluekentällä on merkittävä asia puolueiden voimasuhteissa ja tulevaisuuden politiikan teossa. Yhden puolueen marginalisointi johti Ruotsissa kuukausien vaikeuksiin saada hallitus maahan. Blokkiutunut poliittinen järjestelmä luo päättämättömyyttä ja vaarana on, että suuri osa äänestäjistä jätetään huomiotta. Uskon, että äänestäjän tunne siitä, ettei häntä huomioida poliittisessa päätöksenteossa, saattaa johtaa epäluottamukseen koko järjestelmää kohtaan. Tämänkaltainen toiseus luo jakolinjoja, jotka nähdään suurempina, kuin äänestäjiä yhdistävät asiat. En haluaisi tällaista tilannetta Suomeen ja siksi näen kiinnostavaksi tutkia ja tulkita perussuomalaisten virallisia poliittisia papereita.

Koska pyrin laaja-alaisesti kartoittamaan aineiston sisältöä, olen valinnut menetelmäksi Causal Layered Analysis –metodin, jolla voin kysyä kysymyksiä aineistolta pintaa syvemmältä. CLA on myös teoria siitä, mitä voidaan tutkia ja miten, joten se rajoittaa tutkimustani. Tutkielmani keskiössä on perussuomalaisten oletettu populistisuus, ja täten tutustutan lukijan populismin moninaisiin ja risteäviin määritelmiin. Lyhyet historialliset katsaukset populismin historiaan ja perussuomalaisten historiaan takaavat yhteyden menneisyyteen. Perustelen tulkintojani analyysissä, mutta ymmärrän positioni tulkitsijana ja kapean katseeni todellisuuteni rajaamana ohuena aukkona.

2. Populismien monet määritelmät

Populismi ymmärretään kirjallisuudessa erilaisina ilmiöinä ja määritellään siten eri tavalla. Se, mikä nähdään populistisena liikehdintänä, riippuu väistämättä siitä, miten populismi määritellään. Tässä kappaleessa määrittelen populismin käsitettä, kerron käsitteen historiasta lyhyesti ja pohdin eri teorioiden sopivuutta aineistoni tulkitsemiseen. Esittelen muutaman populismin määritelmän tarkemmin.

Juha Herkman (2019) määrittelee kirjassaan ”Populismien aika” populismin seuraavasti:

”Populismi on poliittisen itsemäärittelyn affektiivinen prosessi, jossa rakennetaan vastakkainasettelua kahden kuvitellun ryhmittymän, väärinymmärretyn kansan ja sitä uhkaavien ryhmien (eliitit, maahanmuuttajat tai muut vähemmistöt) välille. Itsemäärittelyssä käytetään ajankohdan poliittisiin vaatimuksiin sopivia ideologisesti ja moraalisesti latautuneita merkitysijöitä.” (Herkman, 2019, 63–64)

Affektiivinen tarkoittaa tässä sitä, että yksilö kokee tunnetasolla osallisuutta politiikkaan. Populistien luodessa kahtiajakoa, yksilö samaistuu johonkin ryhmään. Kansaan voi kuulua kuka tahansa, joka määrittelee itsensä osaksi sitä. Toisaalta usein populistien määritelmät kansasta sulkevat ulos monet ryhmät. Populistit aistivat epätyytyväisyyden ja kameleonttimaisesti vaihtavat värinsä suosiota saavaan kuosiin.

Myös toisenlaisia määrittelyjä on tehty. Margaret Canovan, joka on tutkinut populismia vuosikymmeniä, antoi 1981 populismille seuraavia määritelmiä:

- a) Sosialismia, joka nousee takapajuisilta talonpoikaismailta, jotka kohtaavat modernisaation ongelmia
- b) Pohjimmiltaan pienen maalaisihmisen ideologia, jota uhkaa teollisuus- ja talouspääoman tunkeutuminen.
- c) Pohjimmiltaan maalaismainen liike, joka pyrkii toteuttamaan perinteisiä arvoja muuttuvassa yhteiskunnassa
- d) Usko, että elitistinen vähemmistö yrittää tukahduttaa enemmistön mielipiteen.

- e) Mikä tahansa liike, joka perustuu seuraavaan premissiin: ” Hyve asuu yksinkertaisissa ihmisissä, jotka ovat ylivoimainen enemmistö, ja heidän kollektiivisessa perinteessään”
- f) Populismi julistaa, että kansan tahto on korkeampaa, kuin mikä muu tahansa normi.
- g) Poliittinen liike, joka nauttii urbaanin työväenluokan tai maalaisten tukea, mutta ei johdu kummankaan näiden sektoreiden autonomisesta organisatorisesta voimasta. (Canovan, 1981, 4.)

Juha Herkman on kirjoittanut modernin populismin historiallisesta kehityksestä. Hän mukailee Canovanin typologista populismin luokittelua agraaripopulismiin ja poliittiseen populismiin, jotka edelleen jakautuvat kummatkin kolmeen alaluokkaan. (Herkman, 2019, 68.) Agraaripopulismi lähti liikkeelle kaupungistumisesta ja maaseudun väestön toimeentulon vaarantumisesta. Agraarinen populismi jaetaan kolmeen kategoriaan, eli People’s Partyn edustamaan talonpoikaiseen populismiin, 1900-luvun alun itäeurooppalaiseen pienviljelijäpopulismiin ja venäläisten narodnikkien edustamaan marxilaisintellektuaaliseen populismiin. Heitä kaikkia yhdistää maaseutumaisen elämäntavan romantisointi. Donald Trumpin retoriikassa on jäänteitä tämänkaltaisesta populismista, jossa ”Amerikasta tehdään jälleen suuri”. Suomessa tällaista populismia edusti Suomen maaseudun puolue, joka syntyi rakennemuutoksen synnyttämistä ongelmista Suomen teollistuttua nopeasti. (Herkman, 2019, 68–71.)

Agraaripopulismi	Talonpoikaispopulismi	Itäeurooppalainen pienviljelijäpopulismi	Narodnikkien marxilaisintellektuaalinen populismi
Poliittinen populismi	Autoritaarinen populismi	Poliitikkojen populismi	Uuspopulismi

Yksi poliittisen populismiin muoto on autoritaarinen populismi. Autoritaarinen populismi pyrkii tuottamaan turvallisuuden tunnetta ja varmuutta ihmisille epävarmoilta vaikuttavina aikoina (Herkman, 2019, 75). Populismi tulee latinankielisestä kantasanaista ”populus”, joka tarkoittaa kansaa tai kansakuntaa. Populismi ja demokratia ovat etymologisesti linkittyneitä: kreikan kielellä ”demos”

tarkoittaa kansaa ja ”kratos” valtaa. Vaikka näennäisesti linkki demokratiaan on olemassa, usein kuitenkin kansaan vetoaminen ja koko kansan äänellä puhuminen ovat keinoja saavuttaa valtaa pienelle ryhmälle. Populistit pyrkivät legitimoimaan valtansa sillä, että he väittävät edustavansa todellista kansaa.

Toinen poliittisen populismin muoto on poliitikkojen populismi. Tällöin populismi nähdään poliittisena tyylinä. Räväkkä ja kansanomainen tyyli on keskeinen osa tämänkaltaisten populistien työkalupakkia. Poliitikkojen populismia edustavat usein hahmot, jotka tulevat uusista puolueista. Erilainen retoriikka vetoaa moniin, joita politiikka ei ole ennen kiinnostanut. Nopeiden kärsimättömien lupauksen tekeminen on hyvin yleistä. (Herkman, 2019, 76–77.)

Kolmas poliittisen populismin muoto on uuspopulismi, joka on luonteeltaan nykyisiä valtavirtapolitiikkoja haastavaa. Nämä liikkeet väittävät usein edustavansa oikeamielistä legitiimin vallan lähdettä, kansaa. Kansan tahtoa ja halua ovat lyöneet laimin itsekkäät poliitikot ja poliittisesti korrekkit yksilöt. Näihin liikkeisiin kuuluu sekä oikeistolaisia että vasemmistolaisia liikkeitä. Uuspopulismi syntyy vastaukseksi kriisille. Kriisit voivat liittyä talouteen, korrupioon, maahanmuuttoon tai muuhun tapahtumaan. Keskeistä on, että uuspopulistit väittävät pystyvänsä ratkaisemaan nämä ongelmat. Eri populismin muodot eivät poissulje toisiaan, vaan esimerkiksi yhdestä toimijasta voidaan löytää useita populismin muotoja. (Canovan, 2004, 242.)

Toisaalta on esitetty näkemys, jonka mukaan populistit on haukkumasana, jota käytetään toimijoista, jotka eivät noudata samaa linjaa. ”Puhe populismista on usein historiallisen diskurssin jatkumo, jossa kaikki vallitsevaan poliittiseen linjaan kriittisesti suhtautuvat vastustajat on helppo leimata tyhjänpuhujiksi, opportunisteiksi tai demokratian vastustajiksi.” (Vahosalmi, 2017).

2.1. Populistinen tyyli

Ennen keskittymistä populistiseen tyyliin, avaan hiukan poliittisen tyylin käsitettä. Pertti Lappalainen (2002) määrittelee poliittisen tyylin kirjassaan ”Poliittisen tyylin taito” ”muotosisällöksi”. Huomiota tulisi kiinnittää politikoinnin uusiin ja ennakoimattomiin piirteisiin (Lappalainen, 2002, 15). Tämä on tarkkanäköinen havainto, koska esimerkiksi internet on mahdollistanut poliitikoille suuremman yhteyden äänestäjiin ja sosiaalisen median avulla on voitu liberaalissa demokratiassa ennennäkemättömän tarkasti kohdistaa kustomoitu viesti juuri niille äänestäjille, jotka ovat

vaa'ankieliasemassa. Lappalaisen mukaan politikointi toimintana suuntautuu varmuutta vastaan. Toimiva ihminen on odottamaton ja voi toimia perinteitä tai tapoja vastaan. Tällöin lopputulema on aina epävarma. (Lappalainen, 2002, 18.) Poliitiikan kontekstissa tilastoja, historiallisia tosiasioita ja muita objektiivisia faktoja käyttävä valikoi ne tilanteeseen ja agendaansa sopivaksi. Näiden asioiden valitseminen kuuluu politiikan tyyliin.

Poliittinen tyyli on käsitteenä Benjamin Moffittin mukaan alikehittynyt, koska sitä on käytetty synonyymina diskurssin tai retoriikan kanssa. Poliittisella tyyllillä on potentiaalia populismin analysoinnissa ja se mahdollistaa ilmiön analysoinnin uudesta näkökulmasta. (Moffitt, 2016, 28.) Mikä tekee poliittisesta tyylistä populistisen?

Benjamin Moffitt esittää populistiselle tyyliin kolme keskeisintä piirrettä. Ensimmäisenä piirteenä on kansan ja eliitin välinen dikotomia, toisena huonot tavat eli ”kansanomainen”, arkinen ja rouhea kielenkäyttö. Kolmantena piirteenä hän pitää erilaisten kriisien, romahdusten ja uhkien performointia. (Moffitt, 2016, 45–49.)

Populistiseen tyyliin kuuluu ”kansan kielellä puhuminen”, sanoin, joita kansa ymmärtää. Juha Herkmanin mukaan populistit väittävät, että ”tavalliset” poliitikot piiloutuvat vaikeiden sanojen taakse välttääkseen tärkeitä asioista puhumista (Herkman, 2019, 25). Populistiseen tyyliin kuuluu myös huumori. Vastustajista tehdään pilkkaa ja jos sanomisista syntyy kohu, voidaan todeta sen olleen ”vain huumoria”. Omassa ryhmässä kielenkäyttö on huomattavasti roisimpaa verrattuna kommunikointiin virallisissa yhteyksissä.

Toisaalla Benjamin Moffitt on yhdessä Simon Tormeyn kanssa määritellyt populistisen tyylin koostuvan neljästä osasta. Ensimmäinen on kansan kommunikatiivinen konstruointi, joka implikoi yleisölle, että kansan poliittiset intressit tulevat poliittiselle agendalle ja päätöksentekoon. Populistista tyyliä käyttävä luo kuvaa, että aiemmin kansan intressit eivät ole olleet politiikan agendalla. Toinen osa on antielitismi, joka on kritiikkiä poliittista ja taloudellista eliittiä vastaan, sekä koko nykyistä järjestelmää (establishment) vastaan. Kolmas osa on sisä- ja ulkopiirin luominen. Sisälle jää kansa ja ulos joutavat esimerkiksi maahanmuuttajat ja vähemmistöt. Viimeinen osa populistista tyyliä on narratiivinen kriisi, joka keskittyy esimerkiksi talousjärjestelmän ja kapitalismin kritiikkiin. (Moffitt & Tormey, 2014, 19)

Urpo Kovala määrittelee populistisen retoriikan piirteiksi liioittelun ja kärjistyksen, viestin kohteeseen vetoamisen ja vastakkainasettelun luomisen ja korostamisen (ESS.fi).

2.2. Populismi ideologiana

Populismi sanana antaa olettaa sen olevan jonkinlainen ideologia tai poliittinen aate. Ideologialla tarkoitetaan politiikan tutkimuksessa laajassa merkityksessä ajatusten ja uskomusten järjestelmää, joka ohjaa käyttäytymistä (Herkman, 2019, 34). Herkmanin mukaan on selkeää, ettei populismi tarjoa vastaavaa ”maailmanselitystä”, kuten liberalismi, sosialismi tai konservatismi. Populistisiksi miellettyihin poliittisiin liikkeisiin voidaan liittää kaikkia edellä mainittuja ideologioita. (Herkman 2019, 36) Myöskään Peter Worsleyn [Worsley, 1969] mukaan populismissa ei ruumiillistu mikään partikulaarinen regiimi, eikä se määritä mitään tiettyä ideologista sisältöä. Se on poliittinen tyyli, jota voi soveltaa lukuisissa ideologisissa viitekehyksissä. (Moffitt, 2016, 30.)

Ben Stanleyn mukaan populismissa on kuitenkin joitakin yhteisiä piirteitä kuten 1) oletus kahden homogeenisen ja erillisen ryhmän, kansan ja eliitin, olemassaolosta, 2) Kansan ja eliitin antagonistiset suhteet. 3) kansan suvereniteetti ja 4) kansan näkeminen arvottomana ja eliitin näkeminen rikkiollessa. (Stanley, 2008, 102.)

Ernesto Laclauin artikulaatioteoria selittää, miten eri aikoina ja eri asiayhteyksissä ilman yhtenäistä ideologiaa voidaan artikuloita, eli liittää yhteen kovin erilaisia poliittisia vaatimuksia, kuten maahanmuuttovastaisuus, antielitismi ja kansallismielisyys. Laclauin mukaan ideologiassa faktuaaliset luokkaerot eivät ole keskeisimmässä asemassa, vaan olennaisia ovat luokkarakenteiden tulkinnat, joissa kulttuurisilla ja ideologisilla suostutteluilla on suuri merkitys. Tämä tarkoittaa sitä, että sosiaaliluokka onkin oikeastaan identiteettikysymys. Tähän liittyy Antonio Gramscin käsitys hegemoniasta, eli siitä, että valtarakenteet ovat jatkuvan neuvottelun ja suostuttelun tulos. Subjekteihin vedotaan yhteisillä arvoilla, moraalilla tai ideologioilla. (Laclau 1977, 148.; Herkman 2019, 38–39.)

Näiden puheenvuorojen valossa voidaan päätellä, että populismi ei ole täysi ideologia, mutta se toimii kuten sellainen. Populismi siis sisältää joitakin yhteisiä piirteitä ja arvoja, mutta ei vastaa esimerkiksi kysymykseen, ”kuka ansaitsee ja mitä?” Populismista puhutaankin yleensä ohuena ideologiana. (Tarchin, 2016, 5.)

Isaiah Berlin syntetisoi aikalaistutkimusten perusteella kuusi perusominaisuutta, joilla populismi voitaisiin tunnistaa: (1) ajatus yhtenäisestä yhteiskunnasta; (2) luottamus, joka liittyy enemmän yhteiskuntaan kuin valtioon; (3) kiinnostus palauttaa ihmiset takaisin kadonneeseen harmoniaan ja luonnolliseen järjestykseen, (4) taipumus nostalgisesti painottaa muinaisiin aikoihin liittyviä arvoja, (5) väite siitä, että populismi puhuu suurimman osan kansalaisten nimissä; (6) taipumus esiintyä sosiaalisissa olosuhteissa, joissa modernisaatioprosessi muokkaa yhteiskuntaa (Berlin ym. 1968, 10). Tämän yhteisöllisen kuvauksen kaiku voidaan havaita monissa myöhemmissä tutkimuksissa, joissa on kuitenkin jätetty ratkaisematta kysymys populismin syvällisyydestä: toisille se on ideologia, toisille mentaliteetti tai poliittinen tyyli.

Selvää on, että populismi jakaa tutkijoita yhä edelleen, vaikka viime aikoina populismista on julkaistu paljon kirjallisuutta. On perusteltua, että perussuomalaiset voidaan nähdä uuspopulismin edustajina, koska kansa ja kansan äänellä puhuminen on keskeistä perussuomalaisuutta. Tutkimuksen kannalta populismin tarkasteleminen poliittisena tyylinä on hedelmällistä. Tyyli on tapa tehdä politiikkaa, käyttää kieltä ja toimia. Populistisen tyylin piirteet ovat: 1) liioittelu ja kärjistyminen, 2) romahdusten performointi, 3) kahtiajaon ja konfliktin luominen, 4) kansanomaisen kielenkäyttö.

Laajemmin muita relevantteja piirteitä populismissa ovat: 1) oletus yhtenäisen, suuren ja jalon kansan ja muiden vastavoimaisten yhtenäisten ryhmien olemassaolosta, 2) populismin kameleonttimainen luonne erilaisten poliittisten vaatimusten yhdistelyssä, 3) ajoitus yhteiskunnallisten murrosten aikoihin, 4) väite, että kansaa kohdellaan nykyisessä järjestelmässä epäoikeudenmukaisesti, vaikka toisenlaisiakin vaihtoehtoja olisi olemassa ja 5) oletus, että ennen oli luonnollisempi ja parempi järjestys, jonka palauttamiseksi yhteisön tulisi ponnistella moraalisesti ja poliittisesti.

Pyrin löytämään aineistosta edellä mainittuja populismiin liitetyjä piirteitä.

3. Perussuomalaiset

Perussuomalaiset r.p. on 13.10.1995 perustettu puolue, joka perustettiin Suomen Maaseudun Puolueen, SMP:n työn jatkajaksi. SMP edusti agraaripopulismia teollistuvassa ja kaupungistuvassa Suomessa. (Cazes, 2019.) Suurin yhdistävä tekijä puolueilla on, että kumpaakin on sanottu populistisiksi puolueiksi. Kuitenkin SMP:n perustaja Veikko Vennamon poika Pekka Vennamo sanoi 2013, että

perussuomalaiset on aivan erilainen puolue kuin SMP oli ollut. Pekka Vennamo tuomitsi maahanmuuton vastustajat ja perussuomalaisissa toimivat äärioikeistolaiset (Virtanen, 2018, 350).

Perussuomalaiset kuvailevat itseään internet-sivuillaan seuraavasti: ”*Perussuomalaiset on isänmaallinen ja kristillissosiaalinen puolue, joka edistää kansallista etua. Me arvostamme ja haluamme korostaa tavallisten ihmisten ääntä ja roolia politiikassa, kulttuurissa ja historiassa.*” (Perussuomalaiset, 2018). Puolue haluaa tehdä erontekoa muihin puolueisiin korostamalla olevansa koko kansan edun takana: ”*Perussuomalaisten huomion keskiössä ei ole yksittäinen ammattikunta tai muu suppea eturyhmä vaan suomalaiset kokonaisuudessaan. Olemme vanhanaikaisen ja epäoikeudenmukaisen eturyhmäpolitiikan yläpuolella*” (Perussuomalaiset, 2018). Puolue ilmoittaa olevansa suomalaisen asialla. Tässä näkemyksessä kansalaisuus on tärkein ihmistä määrittävä piirre. Perussuomalaisten mukaan kansalaisuus on enemmän kuin vain valtion jäsenyys: se on olla osa kansaa. Kansa on myytti, joka pitää yhteisön koossa ja jolla on legitiimi ja suvereeni oikeus valtion alueeseen.

Timo Soini, perussuomalaiset -puolueen pitkäaikainen entinen puheenjohtaja kuvailee pro gradu -tutkielmassaan SMP:n populismia seuraavasti: ”Populismi on sisäisen äänen kuulemistä. Se syntyy vakaumukselle vastakkaisissa olosuhteissa. Populismi on samanaikaisesti sekä hätähuuto että kansan ääni. Populismi on jotain olemassa olevaa, se on osa arkipäivää ja sen rutiineja.” (Soini, 1988, 6.) Soini näkee populismin olevan jotakin unohdetun ihmisen voimauttavaa. Se on voimakas viesti, jota vallanpitäjät eivät ota kuuleviin korviinsa. Useat tahot ovat leimanneet julkisessa keskustelussa perussuomaiset populistieiksi, joten aion tutkimuksessani selvittää, millaisia populismin piirteitä puolueen poliittisista asiakirjoistaan voidaan analysoida (Cazes, 2019).

Eliitinvastaisesta marginaalipuolueesta kasvanut puolue on kokenut värikkäitä vaiheita historiassaan. Vuosina 1995–2011 puolueen kannatus oli melko vaisua. Perussuomalaiset olivat usein uutisotsikoissa Tony Halmeen kaudella 2003–2007. Vuoden 2011 vaalit olivat niin sanotut ”jytkyvaalit”. Puolueen silloinen puheenjohtaja Timo Soini kommentoi puolueen vaalitulosta ikimuistoisella lauseella: ”Tuli iso jytky!”. Letkautukset ja sanat ovat jääneet elämään. Vaalituloksen syyksi on epäilty esimerkiksi Kreikan velkakriisiä, Suomen vaalirahakohua ja yleisesti 2000-luvun ensimmäisen vuosikymmenen lopulle iskenyttä lamaa (Palonen & Saresma, 2017, 14).

Seuraava suuri murros perussuomalaisten historiassa oli vuoden 2017 puoluekokous, jolloin puolue hajosi Jussi Halla-ajon voittaessa puolueen puheenjohtajan paikan. Palosen ja Saresman mukaan on

tavallista, että populistipuolueet hajoavat, mutta hajoamisen jälkeen toimijat muodostavat uusia organisaatioita. (Palonen & Saresma, 2017, 20) Puolueella oli jäseniä vuonna 2004 2700, vuonna 2016 9500 ja vuonna 2018 jo 11 000 (Palonen & Saresma, 2017, 19; MTV3uutiset, 2018). Kasvu on ollut täten dramaattista.

Vuonna 2019 puolue joutui oppositioon, mutta on kevään vaalien jälkeen kasvattanut gallupkannatustaan puolueen ennätykseen. Aika tulee näyttämään puolueen paikan suomalaisessa poliittisessa järjestelmässä.

Vuosi	Äänien lukumäärä	Äänien osuus	Edustajat
1999	26 440	0,99 %	1/200
2003	43 816	1,57 %	3/200
2007	112 256	4,05 %	5/200
2011	560 075	19,05 %	39/200
2015	524 054	17,65 %	38/200
2019	538 805	17,48 %	39/200

Kuva 1. Perussuomalaisten vaalitulokset eduskuntavaaleissa 1999–2019 (Tilastokeskus)

3.1. Aineisto

Aineistona tutkielmassani käytän perussuomalaisten maahanmuuttopoliittista ohjelmaa vuodelta 2019 (Perussuomalaiset, 2019) ja perussuomalaisten vaihtoehtobudjettia vuodelta 2020 (Perussuomalaiset, 2020). Ohjelma on puolueen korkean elimen hyväksymä ja laajasti saatavissa puolueen internet-sivuilta. Poliittisen ohjelman tarkoitus on vakuuttaa äänestäjät äänestämään puoluetta. Puolueohjelma

on lain mukaan oltava jokaisella puolueella, jossa määritellään puolueen agenda jollakin tasolla. Poliittikkasektorikohtaiset ohjelmat ovat tarkennuksia puolueohjelmaan ja viesti nykyisille ja mahdollisille äänestäjille, joka viestii siitä, että puolueella on selkeä kanta johonkin asiakysymykseen.

Täydentävänä aineistona olen käyttänyt perussuomalaisen ympäristöpoliittista ohjelmaa (Perussuomalaiset, 2019a). Ne täydentävät tulkittua perussuomalaista maailmankuvaa.

Vaihtoehtobudjetin tarkoitus on näyttää äänestäjille, mikä puolueen mukaan on väärin nykyisen hallituksen budjetissa. Tämänkaltaisen dokumentin tekeminen on helppoa, koska oppositiopuolueella ei ole poliittista vastuuta ja sanat ovat halpoja.

Maahanmuuttopoliittinen ohjelma on kymmenen sivun pituinen. Se sisältää 18 väliotsikkoa, jotka sisältävät voimakkaita ja ytimekkäitä lauseita, kuten: MAAHANMUUTON VALTAVAT ONGELMAT PAKOTTAVAT RADIKAALEIHIN MUUTOKSIIN, ISLAMIN HUOMATTAVIIN UHKIIN PUUTUTTAVA ja MAASSA MAAN TAVALLA.

Aluksi on määriteltävä tarkastellun poliittisen paperin yleiskuvaus. Tämä paperi on luotu ennen Suomen 2019 eduskuntavaaleja. Maahanmuutto oli polttava aihe 2015–2016 kun niin sanottu maahanmuuttokriisi tai pakolaiskriisi iski Eurooppaan. Vuosina 2015 ja 2016 Eurooppaan saapui yli miljoona pakolaista, suurin osa pakoon sotaa Syyriassa. Euroopan valtiot eivät olleet varautuneet tällaiseen ja ympäri Eurooppaa koettiin asia kriisinä. Monet tulijat eivät olleet suojelun tarpeessa, vaan tulivat Eurooppaan taloudellisista syistä parantamaan elintasoaan. Kriisi loppui 2016 maaliskuussa kun EU ja Turkki tekivät sopimuksen, joka oikeutti asiattomasti tulleet Euroopasta Turkkiin. Kiireisimpinä päivinä rajan ylitti jopa 10 000 siirtolaista, josta tulijoiden määrä laski alle 80 ihmiseen päivässä. Turvapaikanhakijat ja muut siirtolaiset olivat uutisten puhutuin aihe kriisin aikana ja se politisoitui vahvasti ympäri Eurooppaa. Nationalistiset puolueet saivat merkittävästi kannatusta kriisin avulla. (Euroopan komissio, 2017.)

Kontekstina toimii myös se, että paperin kirjoitusaikana puolueen puheenjohtajana toimi Jussi Halla-aho. Halla-aho on tullut tunnetuksi erityisesti maahanmuuttoa ja monikulttuurisuutta kritisovasta blogistaan Scriptasta, jota hän kirjoitti aktiivisesti vuosina 2003–2015.

4. Menetelmä

Anaksagoras (n. 500–428 eaa.) on sanonut, että ”Elämän tarkoitus on teoreettisen tiedon ja sen suoman vapauden saavuttaminen”. Tuula H. Laaksovirran mukaan lause sopii mainiosti kuvaamaan hyvää metodologiaa ja tiedettä yleensä. Onnistuneella metodin valinnalla lukijalle välittyy ilmiöstä tarkoituksenmukainen ja tarpeellinen kuva. Metodi on tieteellisen ajattelun pohja. (Laaksovirta, 1985. 37.)

Causal Layered Analysis (myöhemmin myös CLA) on tulevaisuudentutkija Sohail Inayatullahin kehittämä metodi. Vaikka siitä puhutaan tulevaisuudentutkimuksen metodina, sen anti on oikeastaan tulkita nykyhetkeä laaja-alaisesti. Metodin vahvuutena on avata pinnallisilta näyttävien ilmiöiden syvä maailmankuvallinen sitoutuminen. Näkemyksen mukaan kieli ei vain kuvaile todellisuutta, vaan myös rakentaa sitä. Paljastamalla tutkittujen yksilöiden, ryhmien tai organisaatioiden erilaisia ideologisia, arvoperusteisia näkemyksiä CLA korostaa todellisuuden ymmärtämisen tärkeyttä. Tämä tapahtuu asioiden tietämisen ja tarkkailemisen eri tasojen kautta. Pyrin CLA-metodilla erittelemään ohjelmasta CLA-metodissa oletettuja tasoja ja tätä analyysia kehystän populismia tutkivalla tutkimuskirjallisuudella.

Horisontaaliset (→)

**Mikä nähdään
ongelmana?**

**Miten ongelma
ratkaistaan?**

**Mistä löytyy tietoa
ongelman
ratkaisemiseksi ja
kuka ongelman voi
ratkaista?**

Vertikaaliset (↓)

(1) Lítania	Ongelman virallinen kuvaus	Konkreettiset toimet	Tiedon lähteet ja toimijat
(2) Systemi	Millaisia syy-seuraus – suhteita oletetaan?	Millaisia systeemisiä ratkaisuja tarjotaan?	Kuka on systeemissä asiantuntija ja kellä on oikeat tiedot?

(3) Maailmankuva	Millaisessa maailmankuvassa systeemisen tason oletukset ovat järkeviä?	Millaiset ratkaisut ovat maailmankuvan sisällä hyväksytyjä?	Millainen maailmankuva on ”oikean” tiedon tuottajalla?
(4) Myytti	Millaisia myyttejä tämän kaiken taustalla on?	Mihin myytteihin nämä ratkaisuehdotukset perustuvat?	Mitä ovat ne myytit, joita ei kyseenalaisteta?

Kuva 3. CLA-metodin tasot

Horisontaalisella tasolla on keskeistä ongelman tunnistaminen, eli selvittää, mikä aineistossa nähdään ongelmana. Tässä kohdassa etsitään vastauksia seuraaviin kysymyksiin aineiston pohjalta. Mikä on tarkasteltavan aineiston todellinen ongelma ja mitä siinä todella käsitellään? Mitä ratkaisuja ongelmaan yhdistetään ja millaisia ratkaisumalleja esitetään? Kuka pystyy ongelman ratkaisemaan? Mistä löytyy tietoa ongelmasta ja ratkaisusta? (Metafuture.org) Ideana on, että edellä mainittuihin kysymyksiin etsitään vastausta seuraavien vertikaalisten tasojen avulla.

CLA-metodi olettaa todellisuuden seuraavat neljä vertikaalista tasoa: litania (litany), syyt tai systeemi (causes or system), maailmankuva (worldview) ja myytit (myths). Tasoilla syvemmälle edetessä analysoitavien kohteiden aikajänne pitenee tasolta toiselle. Esimerkiksi litania-tasolla voidaan puhua yksittäisestä asiasta ja myytti-tasolla käsitellään uskontoa, ihmiskuvaa ja metafysisiä oletuksia.

Eri tasojen havainnollistamiseksi käytän Wendy Schultzin (2016) esimerkkiä avioliitosta (Slideshare). Ensimmäinen taso (1) on litania, joka viittaa tosiasioihin, joita harvoin kyseenalaistetaan tai vahvistetaan faktoilla, esimerkiksi Yhdysvalloissa avioeroaste on noussut, enemmän yksinhuoltajia ja uusioperheitä, sekä monikulttuurisempia avioliittoja. Litanian on tulevaisuuskuva tai ilmiön pintatason kuvaus. Litanian on virallinen kuvaus ongelmasta. Siihen kuuluvat havaittavat pintatason tapahtumat, tulkinnat ongelmista, tiedotusvälineiden sisältö ja mielipiteet. Litanian oletuksia yleensä ei kyseenalaisteta. Annetut asiat oletetaan todeksi. Litanian on todellisuuden taso, joka sisältää ilmissä ilmiön

(manifest content). (Inayatullah, 2009, 9.) Litanialle on tyypillistä yksinkertaistaa maailmaa poliittisesti tai taloudellisesti värityneesti.

(2) Systeemiset syyt, jotka keskittyvät järjestelmän taloudellisiin, sosiaalisiin, poliittisiin ja kulttuurisiin tekijöihin. Systeemiset syyt selittävät litanian takana olevat käyttäytymissäännöt, esimerkiksi yhteisöt ovat sirpaloituneet, häät eivät ole enää niin selkeä merkki sitoutumisesta ja Aids-epidemian aikana monogamia oli turvallisin vaihtoehto. Syyt voivat olla systeemisiä tai sosiaalisia. Tämä taso on syvempi ja se sisältää taloudellisia, kulttuurillisia, poliittisia ja historiallisia tekijöitä, joilla litanian väitteitä oikeutetaan. Syy-tasolla selitykset ovat teknisiä tai tiedeyhteisön tuottamia. Systeemisten ja sosiaalisten syiden tasolla dataa tarkastellaan kriittisesti, mutta paradigmoja ja kieltä, joilla asiat kehystetään, ei kyseenalaisteta. (Inayatullah, 2009, 8.)

(3) Tällä tasolla sijaitsee diskurssi tai maailmankuva, joka paljastaa sen merkittävän vaikutuksen, joka historiallisella, yhteiskunnallisella ja alueellisella ympäristöllämme on ”maalaisjärkeen” ja ajatteluun, mukaan lukien miten rakennamme rakenteita ja diskursseja arvojemme ja maailmankuvamme ympärille. Esimerkiksi Raamattu sisältää oletuksen monogamian paremmuudesta, puhtaudesta ja moraalista oikeudellisuudesta. Maailmankuva on ajatusmalli tai näkökulma, jota aineisto ilmentää ja josta käsin systeemitason kuvaus on järkevä, esimerkiksi uusliberaali tai syväekologinen maailmankuva. Tällä tasolla tarkasteltavat ilmiöt ovat vaikeammin havaittavissa kuin aikaisemmillä tasoilla. Asioita ei voida esittää määrällisesti, kyse on aina perustellusta tulkinnasta.

Maailmankuvalliset ilmiöt eivät välity suoraan, vaan erilaiset rakenteet ja diskurssit, joilla asioita oikeutetaan, ovat tason analyysin keskiössä. Rakenteet ja diskurssit määrittävät esimerkiksi sen, millaisia vaihtoehtoja erilaisiin ongelmiin voidaan ehdottaa ja mikä edes nähdään ongelmana. Esimerkiksi Suomessa ei voida ilmastonmuutoksen ratkaisuksi ehdottaa ihmisten surmaamista ilman yhteisön paheksuntaa. (Inayatullah, 2009, 8.)

Maailmankuvan tasolla genealoginen näkemys ongelmasta on relevantti. Genealoginen metodi on Tieteen termipankin mukaan ” kriittinen väline, jolla voidaan analysoida ja purkaa diskursiivisia muodostelmia” (Tieteen termipankki, genealoginen metodi) Metodilla on tarkoitus tarkastella moraalisia käsitteitä ja käytäntöjä. Mitkä diskurssit ovat olleet voitokkaita nykyhetken konstituoinnissa ja miten ne ovat matkanneet historian läpi? Maailmankuvallisen tason elementit ovat syntyneet pitkällä aikajänteellä, joten on keskeistä ymmärtää, etteivät ne ole syntyneet tyhjästä.

(4) Metaforat ja myytit, jotka altistavat meidät kertomuksille ja väärille tiedoille, joita käytämme oikeuttaaksemme itsemme sisäiselle itsellemme. Myyteistä esimerkkinä on Aatami ja Eeva arkkityyppinä. CLA-metodin mukaan metaforat eivät vain kuvaile, vaan muokkaavat ja luovat todellisuutta (Inayatullah, 2009, 8-10).

Syvin, myyttien ja metaforien taso on tasoista kaikkien abstraktein. Niin sanotut ydinmyytit konstituoivat ongelmia. Tasolta voidaan löytää syvästi tiedostamattomia rakenteita, kuten binäärinen jako. Hyvä/paha, kylmä/kuuma ja valoisa/pimeä ovat tämänkaltaisia erottamattomia käsittepareja. Myytit ovat maailmankuvan rakennusainetta, jotakin, joka liimaa tarinan kuulijat yhteen. (Rubin, 2010) Myytit ovat syvällisesti jokaisen kokemuksemme pohjalla. Uskontomme ja koko kulttuurimme on myyttien kyllästävä. Myytit vetoavat järjen sijasta tunteisiimme ja tiedostamattomaan minäämme. Suomalaista sisua ei voi järjellisesti ymmärtää, kuten sen voi mielikuvina kokea. Se on jotakin sanojen tuolla puolen.

Seuraavassa luvussa analysoin aineistoani edellä mainitsemalla metodilla. Populismien käsitehistoria tuo analyysiin viitekehystä.

5. Analyysi

Analyysissä kaikki **lihavoinnit** ovat kirjoittajan lisäyksiä.

5.1. Litalia

Litalian luonteeseen kuuluu, ettei analysoitavaa aineistoa kyseenalaisteta, vaan litalian tasolla selvitetään, mitä aineistossa on yleisesti sanottu. Sohail Inayatullahin mukaan litaliassa laadullisia trendejä liioitellaan poliittisiin tarkoituksiin sopiviksi. Litalialle on tyypillistä yksinkertaistaa maailmaa poliittisesti tai taloudellisesti värityneesti. Tapahtumia, ongelmia ja trendejä ei ole liitetty suurempaan kuvaan, mikä saattaa johtaa avuttomuuden tunteeseen tai apatiaan. (Inayatullah, 1998.) Kyse on mielikuvilla pelottelusta. Tällä tasolla annetaan ennustuksia ja kriisin tai maailmanlopun voi välttää vain toimimalla kirjoittajan mukaan.

Aineistossa mielikuvaa kriisistä luodaan esimerkiksi väestönvaihdon uhalla: *”Varoittavan esimerkin suoranaisesti **väestönvaihdosta** tarjoaa Ruotsi, jonka 10 miljoonaisesta väestöstä runsaat kahdeksan*

miljoonaa ovat syntyneet Ruotsissa.” (Perussuomalaiset, 2019, 3). Väestönvaihto (The Great Replacement) tarkoittaa sellaista valtion, elintilan tai muun alueen demografista kehitystä, jossa alueen ulkopuolelta saapuva väestö vähitellen syrjäyttää alkuperäisväestön. Väestönvaihto on nationalistipiireissä suosittu salaliittoteoria, jossa oletetaan ”eliitin” haluavan vaihtaa ”länsimaalaisten” maiden populaatiot (Pörsti, 2019). ”– esimerkiksi *Espoossa vieraskielisten määrä ylittäisi 50 prosenttia vuonna 2053. Enemmistöksi nousisivat afrikkalaisia ja aasialaisia kieliä puhuvat.*” (Perussuomalaiset, 2019, 3)

Toisena uhkakuvana perussuomalaiset ennustavat maahanmuutosta koituvan taloudellisen kriisin. ”*Ongelmallisen maahanmuuton aiheuttamat kustannukset ovat **valtavia**. Esimerkiksi Helsingissä ja Espoossa toimeentulotuen päätöksissä vieraskielisten osuus on 40 prosentin luokkaa, samoin asumistuen kohdalla. Maahanmuutto rakentaa siis paitsi sosioekonomista **yksinomaan** tulonsiirtojen varassa olevaa **alaluokkaa** myös kulttuurisesti ja sosiaalisesti **erillisiä** saarekkeita, ja tällä on merkittävä vaikutus Suomen tulevaisuuteen.*” (Perussuomalaiset, 2019, 4.) Kohdassa kärjistetään ja liioitellaan. On populistisen tyylin mukaista vedota tilastoihin ja tutkimuksiin, varsinkin ilman lähdettä, kuten aineistossa on tehty. Maahanmuuttajat nähdään erillisenä ongelmallisena ryhmänä, jonka talousvaikutukset ovat vain negatiivisia.

Lisäksi uhkaa luodaan maahanmuuttajien ja rikollisuuden rinnastamisella. ”*Ulkomaalaisten korkeampi rikollisuusaste suomalaisiin nähden kertoo myös karua kieltään maahanmuuttajien kotoutumisen surkeasta tilasta. Ulkomaalaisten yliedustus rikostilastoissa korostuu etenkin seksuaalirikoksissa. Vuonna 2016 ulkomaalaisten osuus seksuaalirikoksista epäillyistä oli 23 prosenttia, ja pelkästään turvapaikanhakijoita oli 7–8 prosenttia seksuaalirikosepäilyistä. Lähes puolet turvapaikanhakijoiden tekemistä seksuaalirikoksista kohdistuu alaikäisiin, eikä kyse ole ”**yksittäistapauksista**”, vaan maahanmuuttopolitiikan seurauksista.*” (Perussuomalaiset, 2019, 4.) Tavanomaisen rikollisuuden lisäksi maahanmuutto on johtanut terroriuhkaan. ”*Terrorismirikollisuus on myös saapunut Suomeen, mikä oli täysin odotettavissa **holtittoman** maahanmuuttopolitiikan seurauksena.*” (Perussuomalaiset, 2019, 4). Perussuomalaiset lisäävät vakuuttavuutta käyttämällä tilastotietoja. Tätä ei voi kuitenkaan pitää osoituksena populistisesta tyylistä. Poliittiseen tyyliin yleisesti kuuluu Lappalaisen (2002) mukaan se, että toimijat valitsevat ne tilastot, joilla voivat vahvistaa omia argumenttejaan.

Litaniassa on keskeistä tarkastella ongelmaan tarjottuja ratkaisuja. Aineistossa ongelmiin ja uhkiin ehdotetaan ratkaisuksi esimerkiksi tiukkaa kontrollia maahanmuuttajista. ”*Laittomaan maahantuloon ja*

maassa oleskeluun on oltava Suomessa nollatoleranssi.” (Perussuomalaiset, 2019, 6). Ratkaisuksi ehdotetaan myös paluumuuttoa. *”Tiukka maahanmuuton kontrolli ja paluumuutto ovat tärkeimmät maahanmuuton haitoilta suojautumisen keinot – minkäänlaisella valistuksella, ohjaamisella tai kotouttamisella ei päästä vaadittaviin tuloksiin.”* (Perussuomalaiset, 2019, 4).

Olennaista on myös tarkastella, ketä pidetään ongelman ratkaisijana. Aineistossa ongelman ehdotettu ratkaisija on Suomen hallitus, joka tekee perussuomalaisten ohjelman mukaista politiikkaa. *”Julkisen vallan tehtävä on puolustaa Suomen ja suomalaisten etua. Suomen valtio on olemassa suomalaisia varten, ja sen täytyy aina huolehtia ensisijaisesti suomalaisista.”* (Perussuomalaiset, 2020, 5). Usein populistieja yhdistää se, että he näkevät itsensä kansan ”yleistahdon” ilmaisijoina ja näkevät valtion vastavoimanaan. Perussuomalaisten ratkaisu ei kuitenkaan mielestäni ole järjestelmän vastainen, koska he tarjoavat apuaan ongelman ratkaisussa, jos vain he kuuluisivat hallitukseen. Suomen onnistuneen poliittisen järjestelmän ansiosta perussuomalaiset eivät ole sinänsä asettuneet järjestelmää vastaan, vaan lupaavat muutoksia järjestelmän sisällä. Tämä on liberaalin demokratian arvojen mukaista, eikä esimerkiksi autoritaarisen populismin edustamaa politiikkaa.

Ongelmaan ja ratkaisuun liittyvä tiedon lähde jää maahanmuuttopaperista selviämättä. Epäsuorasti viitataan suomalaisten viranomaisten raportteihin ja muiden maiden laatimiin raportteihin. Ratkaisu muodostuu perussuomalaisen ideologian pohjalta tehdystä politiikasta. *”Koska Suomessa ei todennäköisesti olla vielä valmiita edes harkitsemaan järjestelmää perustavanlaatuisesti muuttamaan pyrkivää linjaamme – vaikka se varmasti on tulevaisuuden ainoa mahdollinen tie –”* (Perussuomalaiset, 2019, 5). Edellinen lainaus on esimerkki populistisesta tyylistä. Perussuomalaiset maalaavat kuvaa romahduksesta ja ainoa pelastus on perussuomalainen maahanmuuttopolitiikka.

”Suomen tulisikin siirtyä tyystin toisenlaiseen ajattelutapaan – mikäli maahanmuuttoa halutaan, tulisi sen koostua ihmisistä, jotka sopeutuvat maahamme, arvostavat kulttuuriamme ja yhteiskuntaamme sekä osallistuvat sen rakentamiseen myös taloudellisesti.” (Perussuomalaiset, 2019, 4). Perussuomalaiset myöntävät maahanmuuttokannassaan ehdolliseen maahanmuuttoon. Kyseessä saattaa olla myönnytys, mikä helpottaisi yhteistyötä muiden puolueiden kanssa.

Litania tasolla aineistossa toistuu populistiseen tyyliin liioittelu, kahtiajaon luominen ja suomalaisen kansan ihannoiti. Toisaalta useat käytetyistä tehokeinoista ovat osa poliittista tyyliä yleisemmin.

5.2. Systeemi

Systeemisellä tasolla suoritan PESTE -analyysin, jossa tasot ovat poliittinen, taloudellinen, sosiaalinen, teknologinen ja ympäristöllinen. PESTE-analyysi on strateginen työkalu, jolla analysoidaan ulkoista toimintaympäristöä. Tässä teen analyysia siitä, miten perussuomalaiset kokevat systeemisen tason aineiston perusteella. Kysymys tällä tasolla on, millaisesta järjestelmästä heidän mukaansa ongelmat syntyvät ja etenkin millainen järjestelmä on olemassa. Tällä tasolla syy-seuraus -suhteet ovat kiinnostavia.

Poliittinen taso olettaa Suomen olevan liberaalidemokraattinen tasavalta, jossa sen kansalaisilla on valta. Perussuomalaiset puheessaan tarkentavat, että valta kuuluu Suomen kansalle. Kansalaisuutta ei tulisi jakaa vastuuttomasti kaikille tulijoille ja myös pidemmän oleskeluluvan saamiseksi olisi edellytettävä todistusta riittävästä suomalaisuudesta, esimerkiksi kielitaidosta. *”Suomen pitää Tanskan mallin mukaisesti pidentää pysyvään oleskelulupaan vaadittava asumisaika kahdeksaan vuoteen ja liittää luvan saantiin myös tulotasoon, kielitaitoon, kotoutumiseen, työhistoriaan, tulonsiirtojen nauttimiseen ja nuhteettomuuteen liittyviä vaatimuksia.”* (Perussuomalaiset, 2019, 5).

Poliittisella tasolla perussuomalaiset olettavat Euroopan Unionin (EU) jäsenyyden muokkaavan voimakkaasti poliittisen päätöksenteon mahdollisuuksia Suomessa. Perussuomalaisten mukaan EU ei ole toimiva ainakaan maahanmuuttopoliittisesti, vaan jokaisella jäsenmaalla on vastuu vain itsestään ja rajoistaan. Euroopan unionin syyttely on tavallista populistisille puolueille, kuten Isossa-Britanniassa on nähty vuosikymmenien saatossa. Tosiasioita, jotka puoltavat EU-jäsenyyttä ei huomioida ja EU nähdään syyllisenä, vaikka tarkempi tarkastelu osoittaa, ettei EU:lla ollut mitään tekemistä asian kanssa.

”Nykyisessä muodossaan Geneven pakolaissopimus mahdollistaa turvapaikanhaun käyttämisen elintasosiirtolaisuuden väylänä, mikä ei ollut millään muotoa tarkoituksena sopimusta laadittaessa vuosikymmeniä sitten.” (Perussuomalaiset, 2019, 10). Perussuomalaiset tulkitsevat, että sopimukseen ei voi luottaa, vaan Suomen on otettava vastuu omista politiikoistaan. Perussuomalaisten maahanmuuttopoliittisen ohjelman mukaan ongelma on, että Suomi harjoittaa kansaansa vahingoittavaa maahanmuuttopoliitiikkaa.

Perussuomalaisten argumenttien mukaan maahanmuuton ongelmien syyt ovat Suomen hallituksen tekemän politiikan, eivät muuttuneen toimintaympäristön. *”Toisaalta siirtolaisuutta konfliktien ohella edesauttavissa tekijöissä, kuten elintason puutteissa, **valtavassa** väestönkasvussa ja helppossa liikkumisessa, ei ole tapahtunut muutosta.”* (Perussuomalaiset, 2019, 3). Perussuomalaisten mukaan kaikki voisi olla hyvin, kunhan vain maahanmuuttopolitiikkaa muutettaisiin. Vielä vuoden 2015 maahanmuuttopoliittisessa ohjelmassaan perussuomalaiset korostavat, että *”Eurooppaan kohdistuu tällä hetkellä **ennennäkemätön** siirtolaispaine Afrikasta ja Lähi-Idästä.”* (Perussuomalaiset, 2015, 1). Painotus on siis siirtynyt toimintaympäristön kuvaamisesta kansalliseen politiikkasuositukseen.

Taloudellisella tasolla perussuomalaiset olettavat kapitalistisen markkinatalouden olevan jatkossakin vallitseva talousjärjestelmä. Maahanmuuttajat nähdään ensisijaisesti rasitteena valtion taloudelle. *”Perussuomalaiset ovat valmiita säästämään ensisijaisesti maahanmuutosta, kehitysavusta, yritystuista ja poliittisesta kähmännästä.”* (Perussuomalaiset, 2020, 1).

Perussuomalaiset näkevät, että maahanmuuttajat eivät työllistymisen ongelmien vuoksi tuota taloudellisesti Suomelle mitään. Lisää maahanmuuttajia ei pitäisi ottaa työvoimaperusteisesti, koska jo nyt Suomessa on valtavasti työttömiä maahanmuuttajia. On myös huomioitavaa, että tulonsiirroista puhutaan negatiiviseen sävyyn. Yksi pohja-ajatus tässä on, että yksilön on elätettävä itsensä, muiden rahoilla ei sovi loisia. *”Näiden ryhmien vaikutus Suomen julkiseen talouteen on erittäin negatiivinen – maahanmuuttajat saavat tulonsiirtoja ja käyttävät julkisia palveluita keskimäärin huomattavasti enemmän kuin maksavat veroja. Tilanne ei juuri lainkaan parane pitkänkään maassaolon myötä.”* (Perussuomalaiset, 2019, 3-4) Tehtyä työtä ei nähdä itsessään arvokkaana, vaan kyse on enemmän julkistalouden taseesta. Useassa kohdassa keskitytään taloudellisiin tarkasteluihin siitä, miten maahanmuuttajista voi hyötyä. Ei anneta arvoa ihmisyydelle, vaan vaaditaan taloudellista voittoa. Perussuomalaisten maahanmuuttopaperissa kustannus-sanan eri muoto on mainittu seitsemän kertaa ja taloudelliset argumentit ovat maahanmuuttopaperissa keskeisessä roolissa.

Sosiaalisella tasolla Suomen ikääntyvä kansa ei ole ongelma, koska tekoäly ja robotit tekevät jatkossa työt. Perussuomalaiset argumentoivat, että vahvan ryhmäidentiteetin omaavat maahanmuuttajat eivät sopeudu helposti Suomeen. Suomi menestyy, koska ihmiset jakavat samanlaiset arvot. Maahanmuuttajat eivät perussuomalaisten mukaan halua kotiutua. Suomen kansa nähdään yhtenä ryhmänä ja kaikki sen ulkopuolella olevat ryhmät ovat erillään siitä. Tilannetta, jossa työikäinen väestö vähenee ei siis tulisi ratkaista maahanmuutolla, sillä *”Robotisaatio, keinoäly ja automatisaatio*

mullistavat lähitulevaisuudessa suomalaiset työmarkkinat.” (Perussuomalaiset, 2019). Spekulointi asioilla, joita ei voida tietää on vähintään varmuuden liioittelua.

Ympäristöllisesti perussuomalaisten maahanmuuttopoliittinen ohjelma ei ota kantaa ollenkaan. Ohjelmassa ei ole sanoja luonto, ympäristö tai ilmasto. Miellän ympäristöllisten ongelmien olevan merkittävä syy maahanmuuton globaaliin kasvuun, ja siksi on mielestäni mielenkiintoinen valinta olla ottamatta tähän kantaa. Tämä tukenee perussuomalaisten agendaan olla vastavoima vihreämmille arvoille. Perussuomalaisten ympäristö- ja energiapoliittinen linjapaperi kertoo ympäristöstä seuraavaa: *”Perussuomalainen ympäristöajattelu perustuu perussuomalaisiin arvoihin: isänmaallisuuteen, kansalliseen etuun, oikeudenmukaisuuteen, kristillissosiaalisuuteen ja henkiseen kasvuun.”* (Perussuomalaiset, 2019a, 1.) On mielestä kiinnostavaa, että luonnolla ei ole itseisarvoa, vaan se on pakko nähdä ihmisen kautta. Lisäksi: *”Suomen kansalla on vahva ja ainutlaatuinen yhteys luontoon, mistä kumpuaa myös vahva kiinnostuksemme luonnonsuojeluun. Luonto on aina ollut erottamaton osa suomalaista kansanperinnettä ja identiteettiä.”* (Perussuomalaiset, 2019a, 1). Luonto saa arvon nimenomaan perinteen kautta. Kansallisromanttinen käsitys luonnosta on perussuomalaisille tyyppillistä.

Systeemi-tasolla keskeistä on koettu ulkoinen toimintaympäristö. Keskeistä on, millaisia syy-seuraus –suhteita oletetaan. Seuraava alaluku käsittelee koettua maailmankuvaa, eli millaisia arvoasetelmia on tehty, jotta systeemi vaikuttaa järkevältä.

5.3. Maailmankuva

*”Pelkkä itsestään selvä lain noudattaminen ei riitä kotouttamispolitiikan pohjaksi, koska suurimmat konfliktit maahanmuuttajien ja suomalaisten välillä syntyvät juuri **maailmankuvien eroista**. Jos maahanmuuttaja ei ole halukas omaksumaan Suomen länsimaalaiskristillistä, humanistista ja tasa-arvoon perustuvaa arvoperustaa, on parempi, että tämä muuttaa asumaan sellaiseen maahan, jossa hän pystyy toteuttamaan itseään ilman rajoituksia.”* (Perussuomalaiset, 2019, 9). Länsimaalaiskristillinen ei terminä tarkoita juuri mitään. Se on iso yleistetty blokki, jolla pyritään luomaan ristiriitaa sen ja kuvitellun islamilaisen maailman välille.

”Monikulttuurinen politiikka on johtanut ainoastaan siihen, että Suomeen on alkanut muodostua muun Länsi-Euroopan tapaan ulkomaalaisten omia mikroyhteiskuntia, joissa eivät vallitse asumisvaltion arvot ja normit.” (Perussuomalaiset, 2019, 9).

Kulttuuri nähdään joustamattomana monoliittina. *”Vaikka näitä käytänteitä on perusteltu monikulttuurisuuden ihanteella, on lopputulos kuitenkin tarkoittanut sitä, että suomalainen yhteiskunta alkaa lähentyä joustamattomia islamilaisia perinteitä eli se islamisoituu.”* (Perussuomalaiset, 2019, 8). Tämä käsitys siitä, että on olemassa ”yksi” ideaali suomalainen kulttuuri, ei kuvaa todellisuutta hyvin. Kulttuuri muuttuu ajan kuluessa, eikä ole olemassa perusteltua määritelmää suomalaiselle kulttuurille. Opetushallitus määrittelee kansanperinteen seuraavasti: *”Suomalainen kansanperinne tarkoittaa suomalaisille perinteisiä ja kansanomaisia käytäntöjä, teknologioita, uskomuksia, tietoja, asenteita ja tapoja. Suomalaiseen kansanperinteeseen kuuluu sanan laajassa merkityksessä kaikki suomalaisten perinteinen kansanomainen kulttuuri. Kansanperinnettä ei ole uusi, kaupallinen tai vieras nykykulttuuri eikä oppineiden tekemä niin sanottu ”korkeakulttuuri.”* (Opetushallitus.) Nostalgisoiva näkemys kulttuurista kielii halusta palata johonkin vanhaan, eikä nykyisen säilyttämisestä. Aineistosta löytyy konservatiivisten arvojen kannatusta, vapaiden markkinoiden suosimista, maanpuolustuksellisia arvoja ja korostusta yksilön vastuusta omasta taloudestaan.

Perussuomalaiset argumentoivat, että tulisi ensisijaisesti auttaa suomalaisia. Tähän sisältyy ehdotus oman kansan vapaudesta ja suosimisesta kaiken yläpuolella. Perussuomalaisten vaihtoehtobudjetin ensimmäinen lause on *”Perussuomalaisten vaihtoehtobudjetissa suomalainen tulee ensin.”* (Perussuomalaiset, 2020, 1). Tässä näkemyksessä suomalaiset asetetaan muiden yläpuolelle. Suomi ja suomalainen kulttuuri ovat niin arvokkaita asioita, ettei niitä tulisi vaarantaa ulkopuolisten osallisuudella valtioon. Autettavia tulisi auttaa alueella, jossa he jo ovat. *”Sen sijaan, että kotouttamispolitiikassa korostetaan ja juhlistetaan eri väestöryhmiä erottavia tekijöitä, on ihanteeksi otettava jaettu suomalaiskansallinen identiteetti.”* (Perussuomalaiset, 2019, 9).

”Ne maahanmuuttajat, joiden ryhmäidentiteetti – esimerkiksi kulttuurin, uskonnon tai kielen suhteen – on erityisen vahva, kotoutuvat ja työllistyvät heikommin kuin ne, joilla näin ei ole.” (Perussuomalaiset, 2019, 4).

”Säilöönnotolla olisi estetty myös Turussa elokuussa 2017 tapahtunut terrori-isku. Suomalaisille uskotellaan, että olemme täysin voimattomia terrorismin ja maahanmuuttopolitiikan muiden kielteisten seurausten edessä, mutta se ei pidä paikkaansa.” (Perussuomalaiset, 2019, 6). Tapahtuneen terrori-iskun politisointi voidaan kokea populismin teoriassa mainituiksi huonoiksi tavoiksi.

Lopuksi myytti-kappaleessa käsitellään niitä syviä käsityksiä, jotka ovat rakentuneet vuosisatojen aikana. Nämä ovat perustotuuksia, joiden päälle kaikki on rakentunut. Erilaisissa maailmankuvissa on erilaisia perustotuuksia ja arkkityyppejä, jotka ovat tämän todellisuuskäsityksen pohja-ainetta.

5.4. Myytti: paluu vanhaan, todellisuudessa fiktiiviseen aikaan

Idea menetystä itsenäisyydestä nostetaan esille kohdassa: *”Nöyristelyn aika on ohi – perussuomalaiset haluaa itsenäisen Suomen vallan takaisin.”* (Perussuomalaiset, 2020, 9). Käsitys siitä, että Suomi on ollut ennen jotenkin itsenäisempi, on keskeinen myytti, jonka aineistosta voi perustellusti tulkita. *”Take back control”* –retoriikka on lukuisien populististen liikkeiden ydinsanoma. Suomen itsenäisyys nähdään myyttisenä aikana, joka on nyt ohi. Historiallisesti tarkasteltuna Suomi on ollut todella riippuvainen muiden maiden kannoista ja pidänkin tätä ehkä suurimpana myyttinä, jonka varaan he ovat rakentaneet todellisuuttaan. Yksinkertaistetusti suomalaiset ja Suomen nykyinen alue on ollut muiden valtakuntien hallitsijoiden subjekti lähes koko historian ajan. Historiallisessa mielessä myös suomalaiset ovat maahanmuuttajia. Suomessa oli paikallisia hallinnan muotoja ennen Ruotsin ristiretkiä, jolloin Ruotsi käytännössä valloitti Suomen. Suomessa on asunut monia eri heimoja kuten hämäläisiä ja karjalaisia.

Kuten populismi-luvussa kävi ilmi, populismi ei ole vahvasti ideologia. Poliittiselta tyyliltään monet perussuomalaisten maailmankuvalliset oletukset ovat populistisen tyylin mukaisia. Kahtiajakoa tehdään vahvasti suomalaisten ja muiden välille. Maahanmuutto-ohjelmassa pyritään suostuttelemaan lukija äänestämään perussuomalaisia. Esimerkiksi. argumentit, jotka esittävät tilastollista tietoa maahanmuuttajien korkeasta rikollisuusasteesta. Perussuomalaiset kohtelevat maahanmuuttajia ensisijaisesti ryhmänä, eivätkä yksilöinä.

”Suomessa ei pidä uskonnonvapauden nimissä sallia islamilaista vihapuhetta moskeijoissa. Islamilaiset vihasaarnaajat on välittömästi karkotettava ja vihamoskeijat suljettava.” (Perussuomalaiset, 2019, 8).

Historiallisesti kristillinen Eurooppa on nähnyt islamilaisen maailman vihollisenaan. Kummankin uskonnon edustajat ovat valjastaneet uskonnon avuksi valloitusretkilleen. Vuosina 622–750 arabit olivat valloittaneet merkittävän osan Pohjois-Afrikasta, nykyisestä Espanjasta ja Portugalista, sekä Arabian niemimaan ja nykyisen Iranin alueen. 1453 Konstantinopolin valtaus ja Itä-Rooman tuho

olivat merkittäviä tapahtumia tämän myytin luomisessa. Islamilainen valloitus loppui 1638 epäonnistuneeseen Wienin valtauksen. (Etälukio, Milloin Eurooppaan syntyi islamilaista asutusta?) Samuel Huntington on argumentoinut kirjassaan Kulttuurien kamppailu ja uusi maailmanjärjestys (1996), että kylmän sodan jakolinjojen jälkeen suurin osa konflikteista perustuu kulttuurillisiin tai uskonnollisiin ristiriitoihin. Perussuomalaiset käyttävät tämänkaltaisia historiallisia tapahtumia argumenttinsa pohjana. Kaikkea ei mainita tekstissä, mutta monet tekstissä mainitut asiat vaativat maailmankuvallisia ja myyttisiä sitoutumisia, jotta ne ovat järkeviä.

“Tiukka maahanmuuton kontrolli ja paluumuutto ovat tärkeimmät maahanmuuton haitoilta suojautumisen keinot – minkäänlaisella valistuksella, ohjaamisella tai kotouttamisella ei päästä vaadittaviin tuloksiin” (Perussuomalaiset, 2019, 2) Virke on perussuomalaisten tyypillistä liioittelua ja kärjistämistä. Heidän politiikkansa esitetään ainoana vaihtoehtona ja tämän ohjeen sivuuttaminen johtaa katastrofiin. Kristitty ja muslimi nähdään dikotomisena käsiteparina, jossa he ovat täysin toisia uskontonsa perusteella. Eri uskontokuntaan kuuluvien ihmisten ”yhteinen” sivuutetaan täysin. Tämä on polarisoivaa ja mielivaltaista kahtiajakoa luovaa. Kilpailu on tuhlailevaa ja hajottavaa verrattuna yhteistyöhön. Tekstistä välittyy hyvä-paha -dikotomia melko selkeästi. Tämä myytti voittavasta hyvästä ja kukistuvasta pahasta opetetaan kulttuureissa jo lastensaduissa tai esimerkiksi uskonnoissa.

”Mikäli rajapolitiikkaa ei hoideta kuntoon, tuloksena on kontrollin ja valvonnan jatkuva lisääntyminen maamme sisällä. Tämä tarkoittaa yhä enemmän betoniporsaita julkisille paikoille, viranomaisten suorittamaa vahtimista ja kontrollointia – siis toimenpiteitä, jotka rajoittavat tavallisten ihmisten vapauksia ja yksityisyyttä.” (Perussuomalaiset, 2019, 2). Kohdassa lietsotaan pelkoa, performoidaan katastrofia ja luodaan kuvaa dystopiasta. Tämä on suora uhkaus siitä, että nykyinen politiikka johtaa edellä kuvaamaansa tilanteeseen.

Perussuomalaiset syyttävät erityisesti muslimeita suomalaisten arvojen loukkaajiksi: *”Islamilainen radikalismi on Suomen akuutein sisäinen turvallisuusuhka. Tähän haasteeseen on vastattava vaatimalla muslimeja kunnioittamaan suomalaisen yhteiskunnan perustavanlaatuisia arvoja.”* (Perussuomalaiset, 2019, 8). Ohjelmassa turvallistetaan (securitization) kysymys maahanmuuton vaikutuksista. Onnistuneen turvallistamisen jälkeen turvallistetut subjektit saavat liiallista huomiota, koska turvallisuus priorisoidaan usein moniin muihin aspekteihin verrattuna. (Buzan & Wæver & de Wilde, 1998, 25) Tämä prosessi on usein populistien keino luoda ristiriitaa ja toiseuttaa osapuolia. ”Turvallisuudesta on muodostunut vastaansanomaton arvo, jonka avulla lähes mikä tahansa ilmiö

voidaan esittää uhkaavana ja siten kontrollitoimia vaativana.” (Emma Holkeri, Nea Peltoniemi & Anne Alvesalo-Kuusi, 2018). *”Laajempien väestöryhmien välisten ristiriitojen välttämiseksi aktiivisesti tuettu ulkomaalaisten vapaaehtoinen maastamuutto on toivottavaa.”* (Perussuomalaiset, 2019, 9). Ristiriitoja oletetaan olevan jo olemassa ja niiden uskotaan väijäämättömästi pahentuvan.

Perussuomalaisten asiakirja osoittaa sisäistä ristiriitaa perussuomalaisten ”kristillis-humanististen” arvojen kanssa. *”Tutkimus osoittaa, että 20–24-vuotiaana Irakista tulevan maahanmuuttajan keskimääräinen elinkaarivaikutus Suomen julkiselle taloudelle on -690 000 euroa ja lasten vaikutukset mukaan ottaen -844 000 euroa. Keskimääräisen Somaliasta tulevan maahanmuuttajan elinkaarivaikutus on -951 000 euroa ja lasten vaikutukset huomioiden -1 343 000 euroa.”* (Perussuomalaiset, 2020, 2). Ihmisarvon materialisointi on arvovalinta, joka ilmentää selkeästi perussuomalaisten suhtautumista näihin ihmisryhmiin. Vastaavaa hinnoittelua olen nähnyt kun puhutaan syrjäytyneiden hinnasta. Erona on kuitenkin se, että syrjäytyneelle ihmiselle syrjäytymisestä nouseminen nähdään mahdollisena, mutta maahanmuuttaja on kustannus, teki hän mitä tahansa yksilönä. Käsitys ilmentää perussuomalaisten ihmiskuvaa ja heidän ihmisarvonsa universalismin rajoja.

6. Johtopäätökset

Analyysin valossa voidaan sanoa, että perussuomalaisten maahanmuuttopoliittisesta ohjelmasta löytyy useita erilaisia populismin piirteitä. Sekä tyyliään, että retoriikaltaan kärjistävää, mustavalkoista, liioiteltua ja vastakkainasettelua lisäävää tekstiä on lukemattomia kertoja lyhyessä kymmenen sivun ohjelmassa. Ohjelmasta on helppo tulkita Suomen kansan ja muiden tiukkaa erotusta. Aineistoa on analysoitu Causal Layered Analysis –metodilla.

Vaikka aineistosta voi tulkita tiettyä eliitinvastaisuutta, on silti perusteltua sanoa, että perussuomalaisten ehdottamat ratkaisut tapahtuvat järjestelmän sisällä. Yllättävää oli kuitenkin argumentaation talouspitoisuus.

Tutkimuksen kiinnostava havainto oli, että populismi on määrittelyssään hyvin kiistanalainen ja eri tavalla termin määrittämällä pyritään poliittisiin lopputuloksiin. Populismi herättää tutkijoissaan tunteita ja siksi aiheen tutkiminen on haastavaa. Laajemmin kirjoittaja on sitä mieltä, että populismin tutkiminen ”objektiivisesti” ja arvovapaasti on melko idealistista toimintaa. Populismin viitekehys oli kuitenkin hyödyllinen tutkimuksen rajaamisen kannalta.

Jatkotutkimusta aiheesta kaivataan ja sitä tehdäänkin jatkuvasti. Kiinnostava jatkotutkimusaihe on, miten eri maiden ”populistiset” puolueet ovat yhteydessä nimenomaiseen poliittiseen järjestelmään. Esimerkiksi miten ruotsindemokraatit näkevät valtion verrattuna perussuomalaisten valtiokäsitykseen. Vertailemalla enemmän puolueita eri maiden kesken ja sisällä saataisiin selkeämpiä tuloksia kuin analysoimalla aineistoa vain teorian pohjalta.

LÄHTEET

MONOGRAFIA

Buzan, Barry & Wæver, Ole, & de Wilde, Jaap (1998) *Security: A New Framework for Analysis*. Boulder: Lynne Rienner Publishers.

Canovan, Margaret (1981), *Populism*. New York: Harcourt Brace Jovanovich edition.

Herkman, Juha (2019), *Populismin aika*. Tampere: Vastapaino.

Laclay, Ernesto (1977), *Politics and Ideology in Marxist Theory*. London: Verso.

Moffitt, Benjamin (2016), *The Global Rise of Populism. Performance, Political Style, and Representation*. Stanford: Stanford University press.

Soini, Timo (1988), ”Populismi - politiikkaa ja poltinmerkki: Smp:n roolinmuutos” (pro gradu - tutkielma, Helsingin yliopisto).

Virtanen, Aarni (2018) *Vennamo*. Helsinki: Art House.

ARTIKKELI

Berlin, Isaiah & Hofstadter, Richard, & MacRae, Donald. et al. (1968) 196 1968. “To Define Populism.” *Government and Opposition* 3, no. 2, 137–80.

Holkeri, Emma & Peltoniemi, Nea & Alvesalo-Kuusi, Anne (2018) ”Turvallisuuspuhe lisääntynyt lainsäädäntötyössä” *Haaste* 4/2018.

Laaksovirta, Tuula (1985), ”Tieteellinen metodi ja metodologia Lähtökohtia kirjastotieteen ja informatiikan tutkimuksen metodologialle” *Informaatiotutkimus*, 4(2), 35-44.

Inayatullah, Sohail (1998). "Causal layered analysis: Poststructuralism as method" (PDF). *Futures*. 30 (8): 815–829.

Inayatullah, Sohail (2009) “Causal Layered Analysis: An Integrative and Transformative Theory and Method”, teoksessa Glenn, J.C. & Gordon, T.J. (toim.) *Millenium project: Futures Research Methodology*.

Palonen, Emilia & Saresma, Tuija (2017), ”Perussuomalaiset ja populistinen retoriikka”. Teoksessa Palonen, Emilia & Saresma Tuija (toim.), *Jätkät & Jytkyt*, 13-45. Tampere: Vastapaino.

Stanley, Ben (2008) *The thin ideology of populism*, *Journal of Political Ideologies*, 13:1, 95-110.

Tarchi, Marco (2016) “Populism: Ideology, political style, mentality? Praha: Charles University in Prague.

Worsley, Peter (1969), "The concept of populism." (toim.) G. Ionescu & E. Gellner, teoksessa "Populism. Its meanings and national characteristics". London: Weidenfeld and Nicholson, 212-250.

INTERNET

Cazes, Marie (2019), "Populismien evoluutio Suomessa." Saatavissa <<https://politiikasta.fi/populismien-evoluutio-suomessa/>>, luettu 15.4.2020.

Ess.fi, Nevalainen, Terhi (2016), "Populistisen retoriikan keskeiset piirteet: vetoaminen, liioittelu, kärjistys ja vastakkainasettelu." Saatavissa <<https://www.ess.fi/uutiset/kotimaa/art2287973>>, luettu 19.11.2019. Artikkelin.

Etälukio, Historia. Saatavissa <<http://www02.oph.fi/etalukio/historia/eurooppa/islamilaista.html>>, luettu 8.2.2020.

Euroopan komissio (2017), EU ja muuttoliikekriisi. Saatavissa <<https://op.europa.eu/webpub/com/factsheets/migration-crisis/fi/>>, luettu 28.4.2020.

Ilta-Sanomat (30.06.2019) "Halla-aho: Perussuomalaiset ei ole populistinen" Saatavissa <<https://www.is.fi/politiikka/art-2000006158987.html>>, luettu 4.2.2020. Uutinen.

Metafuture.org" Causal layered Analysis poststructuralism as method". Saatavissa <<https://www.metafuture.org/Articles/CausalLayeredAnalysis.htm>>, luettu 4.2.2020.

MTV-uutiset 11.3.2018 "Perussuomalaiset ja vihreät kiinnostavat nyt eniten – jäsenmäärä noussut liki viidenneksen: "Halla-aho on hardcore-looginen"" Saatavissa <<https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/perussuomalaiset-ja-vihreat-kiinnostavat-nyt-eniten-jasenmaara-noussut-likiviidenneksen-halla-aho-on-hardcore-looginen/6803972>>, luettu 11.3.2020. Uutinen.

Opetushallitus, Suomalainen kulttuuri. Saatavissa <<https://www.oph.fi/fi/oppimateriaali/miina-ja-ville-opettajan-oppaita/miina-ville-ja-kulttuurin-arvoitus-8>>, luettu 28.4.2020.

Perussuomalaiset (2015) "Perussuomalaisten maahanmuuttopoliittinen ohjelma 2015". Saatavissa <<https://www.perussuomalaiset.fi/eduskuntavaalit-2015/perussuomalaisten-eduskuntavaaliohjelmat-2015/>>, luettu 18.3.2020.

Perussuomalaiset (2018), "PERUSSUOMALAISET – SUOMALAISELLE SOPIVIN!". Saatavissa <<https://www.perussuomalaiset.fi/tietoa-meista/arvomaailmamme/>>, luettu 18.11.2019.

Perussuomalaiset (2019), "Perussuomalainen maahanmuuttopolitiikka". Saatavissa <<https://www.perussuomalaiset.fi/haluamme-maahanmuuttoon-suunnanmuutoksen/>>, luettu 22.11.2019.

Perussuomalaiset (2019a), "Ympäristö- ja energiapolitiikka". Saatavissa <<https://www.perussuomalaiset.fi/tietoa-meista/puolueohjelma/>>, luettu 1.4.2020.

Perussuomalaiset (2020), ”Perusasiat kuntoon. Perussuomalaisten eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjetti 2020”. Saatavissa <<https://www.perussuomalaiset.fi/ajankohtaista/lukusuositus-perussuomalaisten-vaihtoehtobudjetti-2020-on-julkaistu/>>, luettu 28.4.2020.

Pörsti, Joonas (2019), ”Kirjaessee: Euroopan identitaarit varoittavat ”väestönvaihdosta” ja vaikuttavat populistiseen oikeistoon”. Saatavissa <<https://ulkopolitiikka.fi/lehti/4-2019/identitaarien-aanekas-kapina/>>, luettu 13.4.2020.

Rubin, Anita (2010), Luentodiat aiheesta ”Kriittinen tulevaisuuden tutkimus ja CLA”. Saatavissa <<https://www.slideshare.net/3110ani/kriittinen-tutu-ja-cla>>, luettu 5.2.2019.

Stanford Encyclopedia of Philosophy, (2001). Nationalism. Saatavissa <<https://plato.stanford.edu/entries/nationalism/>>, luettu 22.11.2019.

Tieteen termipankki, Geneologinen metodi. Saatavissa <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Filosofia:genealoginen_metodi>, luettu 8.2.2020.

Tilastokeskus, Vaalit. Saatavissa <<http://www.tilastokeskus.fi/til/vaa.html>>, luettu 28.4.2020.

Vahosalmi, Ville (2017), ”Mitä on populismi? Populismien tutkimuksen lyhyt historia.” Saatavissa: <<https://alusta.uta.fi/2017/06/20/mita-on-populismi-populismien-tutkimuksen-lyhyt-historia/>>, luettu 15.3.2020.